

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) L (44)

Štev. (Nº) 46

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

28 de noviembre - 28. novembra 1991

50 LET SVOBODNE SLOVENIJE

Za svobodo in demokracijo

Pred petdesetimi leti je naša domovina Slovenija začela preživljati težke čase. Vržena je bila v vojno vihro, okupatorji so jo pomandrali s svojimi krutimi škornji, komunisti in stalinisti so pričeli v njej svoj boj za oblast. Slovenija je bila ob demokracijo in svobodo, ki ju ni dobila nazaj niti ob koncu svetovne vojne vse do lani.

V tej apokalipsi je pokojni Miloš Stare, poslanec Slovenske ljudske stranke in član njenega vodstva, jasno videl potrebo, da so ljudje informirani in formirani — brez cenzure. Zato se je umaknil v ilegalo in se posvetil izdajanju ilegalnega časopisa, o katerem si gotovo ni mislil, da bo pol stoletja kasneje še vedno živel in bo še vedno potreben, da razglašča iste principe kot v prvih letih vojske in revolucije. SVOBODNA SLOVENIJA je zagledala temno luč vojnega leta 22. novembra 1941. leta in si je v trenutku osvojila vse slovenske demokrate. Ker je jasno zastopala demokracijo in razgaljevala okupatorjeve in komunistične zločine, je bilo njeno tiskanje, razpečavanje in celo branje nevarno. A vseeno so jo širili po Ljubljani in notranjosti Slovenije, ker je bralcem necenzurirano poročala o vojnih dogodkih, poročilih iz Londona, italijanskih in nemških zločinah, pa tudi o grozovitostih partizanske komunistične revolucije. Bila je dokaz o demokratičnem mišljenju večine Slovencev in postavljala na laž komunistične bajke o sodelovanju z Nemci.

Ko je prišel konec vojske, ko bi bilo pričakovati, da je časopis opravil razjasnjevalno nalogo, se je pričelo drugo poglavje, a še vedno pod istimi principi boja za demokracijo in svobodo, sedaj zatrtimi po komunistični diktaturi, ki je zavladala v Sloveniji. Bilo je nekaj let presledka v izhajanju, v času taborišč po Avstriji in Italiji. A ko je nekaj Slovencev prišlo v Argentino in se je vsaj kazalo na obzorju bolj urejeno življenje, je takoj Miloš Stare organiziral nadaljevanje lista v novem svetu. Pritegnil je stare in nove sodelavce, boriti se je moral vedno s finančnimi težavami, pričel je skromno kot 14-dnevnik, a ga je kmalu preuredil v tednik. Dodal mu je še novo nalogo, da povezuje vse demokratične Slovence v Argentini ter kolikor možno po svetu; in temu idealu je ostala SVOBODNA SLOVENIJA zvesta do danes.

Čas je potekal, uredniki so legali v grob, tudi Stare se je moral ločiti od svojega ljubega otroka. A na njih mesta so stopili mlajši, morda rojeni že v Argentini, a še vedno polni slovenskega demokratičnega in svobodoljubnega duha, ki so čutili, da je še vedno potrebna jasna beseda, ostre misli in domoljubno čutenje, kajti v Sloveniji je še vedno vladala prisila.

In danes, ko se je podrl izumetničen, a kruti svet partije, ko se doma pričinja demokracija — k temu je doprinesla svoj delež tudi SVOBODNA SLOVENIJA, njeni ZBORNIKI

in druga izdanja — tudi danes je v Sloveniji še mnogo nejasnosti, omahljivosti, nepoznanja. Še vedno je potrebno pričevanje resnice in kazanje krščanskih načel v javni družbi, še vedno je potrebna naša beseda. Pa tudi med nami je nujna povezava, da se bomo lahko skupaj ohranili kot Slovenci, čeprav pod Južnim križem.

SVOBODNA SLOVENIJA gleda na prehojeno pot za seboj in se pripravlja na prihodnost. Kot je med okupacijo, revolucijo in diktaturo imela jasna načela in jih tudi izpovedovala, bo ta izvajala še naprej, da bo skupaj z demokratičnimi Slovenci doma in po svetu, predvsem pa v Argentini, pomagala našemu narodu k dosegli cilja, ki je izražen v naslovu lista.

Tine Debeljak

Škof Pirih med nami

Slovenski rojaki v Argentini smo tesno povezani z rojaki pod Triglavom. To smo bili vsaj duhovno vsa leta begunstva in izseljenstva, čeprav uradno režim ni hotel priznati našega obstoja. Vendar pa smo ohranili povezavo s slovensko Cerkvijo. Tudi v težkih časih preganjaja in protiverskega nasilja.

Prva leta smo bili tesno povezani z ljubljanskim škofom dr. Gregorijem Rožmanom, ki je živel v ZDA in je imel na skrbi Slovence po svetu. Po njegovi zgodnji smrti je v soglasju s slovenskimi škofi opravljal to delo msgr. Kunstelj iz Anglije. Šele po 22 letih od zadnjega obiska škofa

Nad. na 5. str.

Škofa dr. Metoda Piriha pozdravljajo otroci ob prihodu.

Ali bo vlada padla?

Bo Slovenija v prihodnjih dneh dobila novo vlado ali pa si bo sedanji premier Lojze Peterle utrdil položaj? Vse bo seveda odvisno od glasovanja o zaupnici, do katerega bo, potem ko se je zanj odločila tudi sama vlada, po vsej verjetnosti prišlo že prihodnji teden.

Na skupščinskem zasedanju je namreč glasovanje o zaupnici zahtevala Liberalno demokratska stranka z utemeljitvijo, da je vlada ob renominaciji proračuna dejansko izvedla njegov rebalans, kar pa ne bi smela. Zbor združenega dela tega stališča sicer ni sprejel, je pa kljub temu izglasoval predlog, da se uvede postopek za glasovanje o zaupnici. Sprva so poslanci Demosa zahtevo liberalnih demokratov označili za neodgovorno, saj si, po njihovi oceni, Slovenija v tem trenutku ne bi smela privoščiti brezvladje. Vendar je po svoji seji sveta vladajoče koalicije, na kateri je sam Lojze Peterle napovedal, da bo sprožil vprašanje zaupnice, ker vlada ne more uresničevati osamosvojitvenih

ukrepov, prišlo do preobrata.

Očitno je, da v ozadju potekajo intenzivna pogajanja in da je sedanji predsednik vlade ocenil, da si položaj morebiti celo okrepí.

Seveda je vprašanje vlade povezano tudi z razmerami v vladojoči koaliciji Demos, ki so se po sestanku poslanskega kluba prejšnjo soboto in nedeljo v Poljčah še zaostrole. Večina se je odločila za razpis referendum o lastninskih zakonih, ki naj bi ga Demos poredlagal slovenski skupščini. Ob tem so se predvsem v opoziciji že pojavile ocene, da referendum v takšnih okoliščinah in z relativno dvoumno tematiko ne bi pomenil demokratičnega postopka, temveč prej izigravanje parlamentarizma. Levica je dovolj močna, da zakone lahko le blokira, a čuti, da bo referendum izgubila. Po drugi strani pa je seveda res, da se poslanci niso niti malo približali kakršnekoli kompromisu med vladnim in Mencingerjevim predlogom.

STA, 23. novembra

MODRE ČELADE V JUGOSLAVIJO

Generalni sekretar Združenih narodov Javier Pérez de Cuellar je v Milanu izjavil, da so Združeni narodi pripravljeni poslati modre čelade v Jugoslavijo in da je politična rešitev v rokah Evropske skupnosti. De Cuellar je časnikašem tudi dejal, da so Združeni narodi pripravljeni sodelovati v naporih za mir v Jugoslaviji, vsako dodatno delovanje (poleg ZN) pa bi lahko bilo nekoristno.

PRIZNANJE SLOVENIJE IN HRVAŠKE?

Italija, Avstrija in Nemčija bi se pod določenimi pogoji lahko neodvisno od Združenih narodov odločile o jugoslovanski krizi. To je sklep triurnega sestanka italijanskega premiera Giulija Andreottija z avstrijskim kanclerjem Franzom Vranitzkym, ki je na obisku v Rimu. Italijanski diplomatski viri navajajo, da bi bila

glavna odločitev lahko uradno priznanje Slovenije in Hrvaške.

POŠTA IN TELEFON

Poštni promet med Srbijo in Hrvaško je bil ustavljen na podlagi odločitve hrvaške vlade na začetku prejšnjega tedna. Končno je obnovljena tudi poštna zveza med Srbijo in Slovenijo. Po skoraj dveh mesecih poštni blokade je krenil prvi tovornjak poln pisem in paketov v Ljubljano in sicer preko Madžarske.

Zaradi hrvaške odločitve so doživele enako usodo tudi telefonske in telegrafске zveze, zaradi česar je PTT blokada s Hrvaško zdaj popolna. Le s Slovenijo je mogoče vzpostaviti vsaj minimalno število telefonskih zvez, pa še te le ponoči.

Iz Argentine že dva tedna ni možno vzpostaviti telefonskih stikov s Slovenijo, telefonski klici in telefaksi iz Slovenije preko Avstrije pa potekajo v redu.

Poslanica hrvaškega predsednika

Hrvaški predsednik dr. Franjo Tuđman je v govoru po televiziji dejal, da se boj, ki ga vodi hrvaški narod že poldrugo leto, bliža vrhuncu. V teh dneh so spopadi dobili dramatične razsežnosti, kar dokazuje, da je vojna v sklepni fazi. Srbski imperializem in jugo-komunistična armada sta si najprej prizadevala strmoglaviti hrvaško demokratično oblast in za tem Hrvaško vrniti pod okrilje federacije. V takšni federaciji niso več želeli Slovenije, na vsak način pa so v njej hoteli zadržati Hrvaško. Prepričani so bili, da jim bo uspelo, saj so računali na moč jugoslovanske armade, na svojo peto kolono in na možnost mobilizacije Srbov na Hrvaškem. Zaradi neuspeha pri poskusu strmoglavljenja demokratične oblasti na Hrvaškem se je srbska imperialistična politika, podprta z jugo-komunistično armado, odločila za osvajalno vojno za priključitev hrvaških krajev namišljeni veliki Srbiji. Razsežnosti vojaških operacij potrjujejo pravilnost odločitve hrvaškega vodstva, da ne začne odločilnega spopada z JLA pred letom dni ali pa v času vojne v Sloveniji. Takrat je bila Hrvaška brez oboroženih sil in brez orožja, doživela bi popoln poraz in to z blagoslovom vseh tistih mednarodnih dejavnikov, ki so bili za ohranitev Jugoslavije. Zdaj, ko so evropske države in Združeni narodi pokazali pripravljenost, da odločneje posežejo v dogajanja v Jugoslaviji, se je Srbija zatekla k novim ukanam, je dejal Tuđman. Formalno pristajajo na prihod modrih čelad in se poskušajo tako izogniti med-

narodni izolaciji ter zavleči izvajanje selektivnih sankcij in mednarodno priznanje Hrvaške. Po drugi strani pa poskušajo jugo-srbski agresorji ozemeljsko zaokrožiti veliko Srbijo. Jugo-srbski vrh si prizadeva, da z novimi ofenzivami v naslednjih 25. dneh zasede območja, ki jim jih za zdaj še ni uspelo okupirati in pri tem računa, da je za prihod modrih čelad potrebnih najmanj 30 do 40 dni.

Ob koncu govora je dr. Tuđman pozval prebivalstvo, naj ne zapušča domov.

Zagreb, 23. novembra (STA)

Markovič odgovoren za državljansko vojno?

Zvonko Logar, komentator Politike, je zveznega premiera Markoviča, ki mu je Zbor republike in pokrajin izrekel nezaupnico, označil kot enega najzvišjih jugoslovanskih politikov. Bilanca, ki jo pušča za seboj, je več kot porazna. Markoviča naj bi se spominjali ne le kot človeka, pod katerim je bila razbita država, temveč tudi kot osebnost, ki se je goreče trudila, da se to tudi zares zgodi. Komentator trdi, da je odgovoren ne le za zgrešene gospodarske reforme, temveč tudi za „tragično vojaško avanturo v Sloveniji“, za ilegalno uvoženo orožje, pa tudi za državljansko vojno in genocid nad Srbi.

Pri tem je zanimivo, da Srb komentira vojsko v Sloveniji kot tragično za Srbe!

Oproščen pripadnik TO

Kazensko sodišče v Trstu je oprostilo 31-letnega Edija Janežiča, pripadnika TO iz Sežane. Obtožen je bil nedovoljene posesti in tihotapstva orožja, ker so ga 23. julija letos na mejnem prehodu italijanski cariniki zalotili s popolno bojno opremo v prtljajniku. Janežič je tedaj šel z ženo po nakupe v Trst, pa je pozabil opremo v avtomobilu.

Preiskovalni sodnik je za Janežiča odredil kazenski postopek, v katerem ni priznaval TO kot vojske neke tuje države, čes da Slovenija še ni priznana. Tožilec je to tezo ponovil in za slovenskega teritorialca zahteval 26 mesecev zapora. Zagovornik, tržaški slovenski odvetnik Bogdan

Bordon pa je zahteval popolno oprostitev in vztrajal pri trditvi, da Slovenija kot država pač obstaja, pa naj jo Italija priznava ali ne („Tudi ZDA trideset let niso priznavale Kitajske, vendar ne moremo reči, da takrat Kitajska ni obstajala,“ je med drugim dejal).

Sodni zbor je po skoraj pournemu posvetu izrekel oprostilno razsodbo; puško in naboje so zaplenili, ostalo opremo pa bodo vrnili „Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije“, kar v bistvu pomeni, da tržaški sodniki dejansko priznavajo Slovenijo kot samostojno državo.

Slovenska tiskovna agencija, 15. novembra

PREJELI SMO

Ministrstvo za informiranje, Ljubljana

Cenjeni,

Pred seboj imam krasno revijo „Slovenija“ Regions of Europe 3/1991. Informatiko za to tiskovino je preskrbel Vaš urad. Na strani 128 piše (prevedeno iz angleščine):

„Najbolj vplivna slovenska stranka v Jugoslaviji po 1919 je bila Slovenska ljudska stranka, vodena po Antonu Korošču; on je spretno manipuliral napetost med Srbi in Hrvati in je dejansko držal oblastno ravnotežje...“

Po fašističnem napadu na Jugoslavijo v aprilu 1941 so se politične sile združile v Osvobodilni fronti (OF) in pozvale k odporu proti okupatorju. Druge stranke so se odločile čakati in gledati, zopet druge so sodelovale z Italijani, Nemci in Madžari...

V 1943 je KPS postavila temelje enostrankarskega sistema s takozvano dolomitsko izjavo... Slovenska armada (army) je sklicala parlament, prvi v zgodovini...

Gornja informacija je bilo rečeno netočna, žaljiva za velik del našega naroda. Sramotiti brez ošrove dr. A. Korošca, stranke, ki naj bi „sodelovale“ z okupatorjem, je povsem odveč, četudi bi bilo resnica, kar ni bilo! Govoriti o slovenskem parlamentu v Kočevju 1943 se pravi delati se norca iz demokracije. Tisto skrupulacijo, ki ga je partija spravila skupaj, odločbe tistega „parlamenta“, pomenijo samo veliko sramoto za naš narod.

Kot pisec gornje „zgodovine“ je nakanaz g. Stane Stanič.

Protestiram odločno proti takemu pisanju.

S spoštovanjem dr. Peter Urbanc

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

„Brez radikalizma ni političnega dialoga,“ je dejal notranji minister José Luis Manzano, potem ko se je skoraj poldrugo uro pogovarjal z novim predsednikom radikalne stranke. Mario Losada, ki se je povpel na čelo radikalizma, ko je Alfonsín uprizoril svoj strateški umik, ima kaj težko nalogo stranko spraviti na noge, saj se je zadnja štiri leta preživljala na kolenih. Razmerje med peronizmom in radikalizmom je polnilo zadnja desetletja političnega dogajanja v Argentini in ga bo polnilo verjetno še precej časa. A vloga enega in drugega je kaj različna.

SMRT IN VSTAJENJE

Od leta 1945 je bil peronizem izključni lastnik argentinske politike. Po revoluciji leta 1955 pa vse do povratka Perona leta 1973 so ga le prisilni zakoni mogli ločiti od oblasti. In ko je leta 1976 ponovni vojaški udarec strmoglavil vdovo starega generala, si nihče ni upal prerokovati, kakšna bo okoliščina njegovega povratka. A da se bo peronizem vrnil na oblast, tega ni nihče dvomil.

A v argentinski zgodovini se še nikdar ni zgodilo, da bi se stranka, ki jo je strmoglavila vojaška revolucija, vrnila na oblast na sledečih volitvah. Tako je bilo tudi to pot, kljub temu, da so oborožene sile leta 1983 s simpatijo gledale peronizem. Zmagal je Alfonsín in radikali so tedaj in še na naslednjih volitvah (plan Austral) prepričljivo zmagali. Za peronizem je to pomenilo smrt. In to „mirno počivanje“ bi se nadaljevalo morda še dolgo časa, če se ne bi radikalna vlada tako slabo obnesla, kot se je. Dvig peronizma ni bil sad lastne sile, marveč slabosti nasprotnika. Malo znani, skoraj zaničevani guverner iz daljne in male La Rioje, ki je zmagal na notranjih volitvah s pomočjo stare sindikalne garde, je postal novi predsednik Argentine.

Medtem je medsebojno razmerje preživelo vsa različna stanja: od krvavega boja do navdušenja in ljubimkanja. Toda Alfonsín je v svojem nadutem gledanju z vso močjo iskal le kako pogoltniti peronizem v novo zgrajenem „tretjem zgodovinskem gibanju“, kateremu bi, seveda, načeloval on. Zanimiv je ta naziv, „Tretje zgodovinsko gibanje“; tipičen izraz argentinskih političnih sanj. Prvo gibanje je nastalo z Yrigoyenom in njegovo zmago. Morali so ga s silo strmoglaviti med drugo predsedniško dobo. Drugo je nastalo s Peronom, tudi njega so strmoglavili vojaški. Od tedaj vsak argentinski politik, ki je količkaj obastižen, sanja o „tretjem“. Če je peronist, sanja pritegniti v to gibanje radikale. Če je radikal, upa pritegniti peroniste.

GORI IN NA DESNO

V sklopu teh novih naporov se izvajajo tudi vsa zunanje-politična dejanja. Menem si hoče zagotoviti dolga leta vladanja, samemu sebi (če mu uspe spremeniti ustavo), ali pa sebi zvestemu možu. Dobro ve, da potrebuje za to naklonjenost mednarodnih finančnih močtev. Potrebno je tudi primerno „botrovanje“ mednarodnih političnih sil. Zato tako peto-lizništvo nasproti ZDA. Zato tudi iskanje udinjenja peronizma v močno internacionalo, kot se je Alfonsín naslanjal uspešno na socialdemokrate.

Kaj prav mu je prišel nagib, da peronizem pravzaprav spada v social-krščan-

ski tabor. Iskanje včlanjenja v mednarodno zvezo krščanske demokracije se je tako pokazalo kot priličen izhod. To pa je povzročilo ponovno krizo v dejansko umirajoči argentinski krščanski demokraciji.

Eden izmed ministrov Menemove vlade, Erman González (prej za gospodarstvo, sedaj za obrambo) je mož krščanske demokracije. Kot njegov sedanji podminister Francisco Cerro, ki je bil predsednik stranke in predsedniški kandidat. Ta dva motorizirata vključitev peronizma v demokrščansko internacionalo, s privoljenjem tako latinskoameriških kot evropskih (zlasti italijanskih) demokrščanskih strank. Razumljivo je, da se temu strogo upirajo tisti, ki so še ostali v argentinski demokrščanski stranki, katero je prav pred tedni zapustilo kakih tisto višjih članov (zaupnikov) in voditeljev.

Menemova vlada gleda gori (na sever) in na desno (Bush), seveda vse na krščanski podlagi, ki je temelj argentinske tradicije. V tem sklopu ni pričakovati nobenih presenečenj. Vse je na dlani, vse vidno

VZTRAJNOST IN MOČ

Prihodnjo nedeljo bodo dokončane te razvlečene volitve. Ostaneta še provinci Catamarca in pa Ognjena zemlja. Ni jasno, kdo bo zmagal: morda peronizem, morda opozicija. Položaj v obeh okrožjih je tako svojevrsten, da tamkajšnji rezultat ne bo imel večjega pomena za vlado, ki je že prejela dovolj močno zaslombo za vse nadaljnje delo.

Mnogi se sprašujejo, odkod podpora vladi, ki hudo stiska narod in za katero vsi vedo, da bo še bolj pritiskala: v bližnji bodočnosti bo odpuščenih še kakih 150 tisoč javnih uslužbencev. Kriza brezposlenosti bo zlasti odjeknila v provincah, na katere zvezna vlada pritiska in bo še bolj pritiskala, ko bodo nastopili novi guvernerji 10. decembra.

Red, ki ga vlada vzpostavlja, v mnogih primerih še ni prišel do provinc. Tako npr. predsednikova rodna La Rioja še vedno mesečno trpi deficit kakih 20 milijonov dolarjev, ki jih krije zvezna vlada. Do kdaj?

Ko govorimo o brezposelnosti, je zapišati, da bodo višje kvalificirani delavci in uslužbenci z lahkoto dobili službe spričo industrijske reaktivacije. Najhujše pa bodo znova prizadeti najnižji sektorji; nizko kvalificirani delavci bodo zaman iskali zaposlenosti, razen če vladi uspe dobiti refinanciacijo za velika javna dela (zlasti gradnjo cest), kar pa je izredno dvomljivo. Reaktivacija gradbenega sektorja sama po sebi še zdaleč ne zadostuje in še plače na tem področju so najnižje.

In vendar ima vlada podporo. In vendar opozicija ne najde jasnega govora, ki bi pritegnil nezadovoljne duhove. Razlog je enostaven. Po dolgih desetletjih je država našla vlado, ki ima program in vztraja v njenem izidu. Poleg tega, kar predlaga Menem, ni drugega jasnega in stvarnega predloga. Levica sanja svoje okostenele sanje, radikali se izživljajo v mahanju po zraku, razen tistih, ki stvarno mislijo, katerih program pa je precej podoben vladnemu. Mnogi s programom niso zadovoljni, a kljub temu žele, da bi vlada na njem vztrajala in imela uspeh. V tem je moč, čudna moč in privlačnost tega novega, nič manj čudnega peronizma.

50 LET SVOBODNE SLOVENIJE

SVOBODNA SLOVENIJA 25

Štev. 25 GLASILO VSEH ZASUŽNENIH SLOVENCEV 24. junij 1943

PARTIZANI IN ITALJANI

Da so se partizani borili proti okupatorju le navidezno, dejanske pa proti slovenskemu narodu, je danes znano slehernemu poštenemu Slovencu. Neizpodbitno pa je tudi dejstvo, da partizanstvo nikdar ne bi prišlo do takega razmaha, če ne bi imelo vsaj posredne pomoči in podpore okupatorja.

Medsebojno podpiranje partizanov in okupatorja pri uničevanju slovenskega naroda je bilo dosledno, poleg tega pa večkrat tako prikrito in rafinirano, da si je to malokdo mogel predstavljati, kdor ni pazno motril dogodka. Oglejmo samo nekaj primerov: partizani so umirili enega Slovence, okupator ni iskal morilcev, ampak je zato postrelil pet do deset drugih Slovencev. Partizani so napadali osebne vlake in ubijali železničarje-Slovence. Okupator ni iskal teh partizanov, ampak je zato streljal zopet druge Slovence. Partizani so delali komunistično propagando v Ljubljani in pokrajini v znamenju srpa in kladiva. Okupator pa je prirejal rasije in vodil tisočstovencev v koncentracijska taborišča v strašno hiranje in smrt. Okupatorji in anizatorji komunistične propagande pa so se eprehajali po ljubljanski promenadi in dobivali potna dovoljenja za nemoteno kretanje po pokrajini v izvrševanju nalog kominterne.

Da bi okupator prikril to svoje sodelovanje s partizani je v poletju 1942 priredil znan slovitо tragikomedijo, kateri je dal naslov: "Ofenziva proti partizanom". Avtor te tragikomedije je bil Robotti, režiser pa je bil general Orlando. To "ofenziva" je zaigrala 70.000 moč broječa italijanska armada oborožena z najmodernejšim orožjem. Šla je preko slovenske zemlje in padali so od njihovih strojníc, topov in grenat slovenski kmetje, ženi in otroci, in zagoreli so slovenski domovi in vasi. Da je bila igra poprijetja, so se partizani proti tej armadi branili tako, da so tudi oni pehali slovenske kmete in njihove družine ter požigali domove in vasi. Konec te najhulostnejše igre nad slovenskim narodom je tedaj Robotti objavil s slovesnim aktom, partizani pa so ugotovili v svoji bilanci, da so dosegli velik uspeh pri uničevanju slovenskega naroda.

Te sodelovanje okupatorja in partizanov se je pojavljalo v najrazličnejših oblikah in se še pojavlja. V zadnji dobi je zadobivalo izrazu pri reševanju Slovencev iz internacije. Zastoj so vsi prošnje staršev, da bi se vrnili njihovi otroci, zastoj so prošnje in deputacije kulturnih in humanitarnih ustanov, zastoj vsa prizadevanja, prošnje in protesti škofo dr. Rožmana. Če hočeš, da pride kdo iz internacije, moraš dobiti intervencijo ali preporočilo, ki bo šla skozi kako komunistično cenzuro in takoj sebo našla oseba med okupatorji, ki bo izposlovala izpust in če ne bo pomagalo drugje, bo temu pripomogel sam gospod Šambara.

Povsem novo obliko partizansko - italijanskega prijateljstva pa smo doživeli pred kratkim, kar pomeni tudi novo dobo pri skupnem delu okupatorjev in partizanov. Središče teh dogodkov je postala Vavta vas pri Straži na Dolenjskem. V noči od 12. na 13. junij sta se zbrali tam italijanska vojna delegacija in partizanska vojna delegacija. Italijanska se sestavljala iz načelnika štaba divizije "Isone" podpolkovnik Rissi, komandant karabinjerjev pri diviziji iz Novega mesta kapetan De Furia in komandant teritorialnih karabinjerjev kapetan Luigi Morolta. Partizansko delegacijo pa so predstavljali trije partizanski klovodje v italijanskih uniformah s partizanskimi kapami na glavi. Italijanska delegacija je predstavljala vojno silo 45 milijonskega italijanskega naroda. Partizanski klovodje pa "vojno silo" partizanske tolepe v pokrajini, ki šteje 1.500 razočaranih, demoraliziranih, raztrganih in lačnih partizanov, ki jih varujeta pred propadom samo še teror političnih misarjev in okupatorjeva pomoč. Obe delegaciji sta si v velikanski začudenje prebivalstva javno prisrčno stiskali roke in italijanska delegacija je delegacijo "ribelov" lepo pogostila. Namen tega sestanka je bila sklenitev premirja tadi navidezne borbe med okupatorji in partizani. V čem naj bi obstajalo to premirje, zakaj je bilo obema potrebno in obema po želji?

Eden od redkih ohranjenih izvodov časopisa; jasne besede o situaciji.

Pavlina Dobovškova

Težki in nevarni pričetki

Naš tednik „Svobodna Slovenija“ praznuje lep jubilej, saj je pred 50 leti, to je 22. novembra leta 1941 že začel izhajati v Ljubljani. Tiskal in razpečeval se je tajno. Ljubljano je takrat namreč že zasedel okupator. Zavedne, demokratične Slovence pa je poleg zasedbenih oblasti ogrožala in nadzorovala dobro organizirana mreža levičarske Osvobodilne fronte, ki je v „Svobodni Sloveniji“ videla nevarnega tekmeča glasilo „Poročevalec“. Fasisisti in nacisti so nadzorovali ves tisk, papir in celo radijske sprejemnike. Kogar so zalotili, da je poslušal poročila zahodnih zaveznikov, so ga kaznovali, včasih tudi s smrtjo. V takšnih razmerah je Miloš Stare z nekaterimi voditelji in sodelavci podtalne protinacistične in protikomunistične slovenske organizacije kljub velikim nevarnostim ustanovil in izdajal „Svobodno Slovenijo“, ki se je širila med ljudstvom v stotinah, včasih celo v tisočih izvodih — vse tajno. Namen organizatorjev je bil, da slovenskemu ljudstvu

ohranja vero v končno zmago zapadne demokracije, kljub začetnim uspehom Osi. Okupator, pa tudi OF sta zasledovala vsakogar, kogar sta osumila, da sodeluje s to slovensko ilegalno organizacijo. Kaznivo je že bilo, če so pri komu zalotili „Svobodno Slovenijo“, kaj šele, če je sodeloval pri njenem urejanju ali širjenju. Zato je več sodelavcev bilo deportiranih v koncentracijska taborišča, kjer so bili nekateri celo usmrčeni s plinom. Komunistična OF pa je izvajala v lastni deželi nad njimi atentate.

Po končani vojni je „Svobodna Slovenija“ prenehala izhajati v domovini. Toda tudi v emigraciji je Titova policija zasledovala njene urednike. Nekaj jih je zajela in usmrtila. Ko se je Miloš Stare naselil v Argentini, je list ponovno pričel izhajati in sicer tedensko. Medtem, ko je med okupacijo in revolucijo v domovini dvigala upanje rojakov, je v Argentini nadaljevala svoje poslanstvo, da je opozarjala na nevarnost komunizma, na njegove zločine

dr. Katica Cukjati

Spomini na Miloša Stareta

Te dni praznujemo zlati jubilej našega tednika Svobodna Slovenija. Koliko žrtev, truda, idealizma, veselja in uspehov je bilo pri tem delu, da izide vsak teden naš list, se ne bo dali nikoli preceniti. Lahko je zračunati, kadar govorimo samo o denarju ali materialnih zadevah; kadar govorimo o višjih vrednotah, kot je delo za narod, svobodo, demokracijo, krščanske ideale, pa ne moremo oceniti, koliko privatnega in javnega življenja je bilo vloženega pri sodelovanju za redno tedensko objavo časopisa.

Tiste osebnosti, ki so postavile temelje, da je prišlo do tega časopisa, bi lahko marsikaj opisale ob tej obletnici. Mislimo na rojstvo lista, na izpostavljanje med najbolj kritično dobo v drugi svetovni vojni, na prve skromne začetke v Argentini. A na žalost jih je večina že odšla v večnost.

Želela bi le napisati nekaj spominov od tistega časa, ko sem pričela sodelovati — s skromnimi prispevki — pri Svobodni Sloveniji. V teh reminiscencah bom precej osebna. Pišem jih z veliko hvaležnostjo, priznanjem in občudovanjem do mojega pokojnega prijatelja Miloša Stareta, ki je bil početnik in do smrti duša tega lista.

Nikoli ne bom pozabila na „originalen“ način, kako sem prišla do sodelovanja. Predsednica Zveze slovenskih mater in žena Pavlina Dobovškova je oddala Staretu moje predavanje ob komemoraciji domobranskih žrtev, ki sem ga imela v okviru te organizacije. Stare me je poklical po telefonu. Presenečena sem prišla na srečanje v Slovensko hišo, kot običajno delamo ženske, z zamudo, kar je pa Sta-

reta zelo motilo. Po običajnih pozdravilih me je konkretno vprašal, če sem jaz osebno sestavila tisti govor ter še neki drugi govor za proslavo 29. oktobra. Odgovorila sem mu pritrdilno. Nato sva se začela razgovarjati o slovenski literaturi, gledalištvu, slovenski zgodovini itd. Še več, kot bivši profesor srednješolskega tečaja Marko Bajuk mi je kar ponudil prostor v listu, naj napišem svoje mnenje o določeni temi s političnega področja. ...Šele čez mesece mi je zaupal, da je dvomil, da so bili tisti članki res izvirno moji in da je bil previden, ker je mnogokrat doživel, da nekdo pompozno podpisuje članke, druga oseba jih pa piše.

Nad. na 4. str.

nad Slovenci ter širila prepričanje, da bo komunizem prej sli slej propadel.

Sedaj, ko je v Sloveniji zasijal žarek svobode, naj naše dobre misli veljajo ustanoviteljem in sodelavcem „Svobodne Slovenije“, vsem, ki so bili zaradi nje preganjani in zlasti vsem, ki so že odšli — kot njen ustanovitelj Miloš Stare in sodelavci dr. Tine Debeljak in gg. Krošelj, Fajdiga, Batagelj, Jurčec in mnogi drugi.

Od ljubljanskih izdaj „Svobodne Slovenije“ nam je dosegljivih le nekaj števil. V številki z dne 1. februarja 1942 med drugim beremo:

Kakor se zima naenkrat umakne soncu, tako se bo spričo zaveznških vojnih priprav naenkrat zrušil nemški odpor. Glejmo pa, da naš narod ne podleže prej! Med ljudstvom in voditelji mora biti sloga, sicer bodo povojni viharji zrušili to, kar bo še ostalo od našega naroda... Največja skrb naj bo, da ohranimo narod pri življenju... Saj nobena mirovna konferenca ne bo obudila k življenju mrtvega naroda!

V številki 8 na strani 2 beremo:

Prečitaj! Ne uniči! Daj dalje! Pripoveduj drugim! Ali si kaj dal za OF? Skrij roke! Vsak bo videl, da so omadeževane s krvjo slovenskih mučencev!

Iz poslanice dr. Kuharja 22. marca 1942:

„...Zvedeli smo za važne podatke o položaju v naši domovini. Med temi je poročilo, ki je boleče: da ima namreč naš narod, izpostavljen tujcu na milost in nemilost, opraviti še z enim sovražnikom, ki se mu je vsilil in ki se imenuje „Osvobodilna fronta“. Ali ni zadosti, da so

Nemci, Italijani in Madžari morili naše ljudi in jih razgnali po vseh koncih sveta? Sedaj so se domači morilci spravili nad ubogo slovensko ljudstvo in istočasno povzročili, da so začeli tuji zatiralci s strojnimi kositi naš narod in zažigati naše domove! Medtem ko imajo drugi narodi, katerih zemljo je zasedal tujec, vsaj to tolažbo, da so vsi strnjeni v eni misli proti sovražniku, naš narod nima te tolažbe. Človek skoraj ne more verjeti, da se najdejo tako zlobni, neumni ali zapeljani ljudje, ki so si postavili za cilj uničiti še to, kar je ostalo od vse nesreče, ter napraviti fronto, ki strelja enako na Slovence, kakor so sovražniki. Zdi se nam, da so to isti ljudje, ki so se bratili lani o Veliki noči z Nemci, jih pozdravljali in poljubljali. Danes so si dobili drugo delo in druge prijatelje. Vsa njihova dela koristijo le sovražniku. Ali ne vidijo uničevanja naše zemlje, ali ne štejejo stotine mrtvih, ki so njihove posredne in neposredne žrtve, ali ne vidijo stotine naših domov v plamenih? Ali je to mar uspeh osvobodilnega boja? Medtem se naši sovražniki v svoji zlobi režijo, da so se pri nas našli ljudje, ki jim pomagajo pri uničevanju našega naroda...

Pozivam vse Slovence, da pogledajo usodi v oči! Pozivam vse zasleplence, naj se vrnejo k svojemu ljudstvu, ki se nahaja takorekoč na robu groba — da se združimo v skupnem cilju!...

To so odlomki iz prvih števil „Svobodne Slovenije“, ki je izhajala še v Ljubljani pod okupatorjem!

Spomini na Miloša Stareta

Nad. s 3. str.

Pred leti, ko nisem bila profesionalno tako obremenjena, sem imela priložnost, da sem se velikokrat lahko pogovarjala s Staretom. Tako sem spoznala od blizu, kako je potekalo delo Stareta kot urednika Svobodne Slovenije.

Miloš Stare se je zavedal, da je odličen organizator pri časopisu; povedal mi je pa velikokrat, da se zaveda, da ni časnikar. Prevzel je od vsega začetka to nalogo iz političnih vzrokov, ker je dobro vedel, kaj pomeni časopis za informacijo in formacijo ljudi. Ob neki priliki mi je komentiral: „Jaz bi se hotel posvečati samo političnemu delu, ampak sem kot general Manuel Belgrano, ki je bil advokat, postal je pa general po sili političnih razmer.“ Za Stareta je delo pri tedniku pomenilo ogromno odgovornosti in skrbi, ker se je dobro zavedal, da je on samo vsklajeval delo; in še povrh, kot odličen govornik je z veliko težavo pisal članke, saj je bilo zanj lažje ustno izražanje. Pritoževal se je nad tistimi sposobnimi Slovenci, ki so mu obljubljali članke... in jih niso nikoli poslali; nad tistimi, ki smo jih pošiljali zadnje minute v tiskarno. Zato je zadnje čase iz previdnosti pošiljal članke v tiskarno tri dni prej... za vsak slučaj.

Imela sem to veliko srečo, da sem spoznala tisto „ekipo“, ki je pred leti sodelovala s Staretom. Dolgoletna tajnica Majda Bukovčeva, ki je prihajala le ob sobotah v Slovensko hišo ter pisala korespondenco. To dopisovanje po svetu je bilo ne samo za naš tednik, temveč za vse politično delovanje izredne važnosti. Stare je imel še iz Ljubljane odlične stike s svojimi somišljeniki, ki jih je ohranil do smrti: od Avstralije do Venezuele; v Kanadi, ZDA, v zahodni Evropi in celo v Sloveniji, saj je Svobodna Slovenija po tajnih kanalih stalno prihajala tja od vsega začetka emigracije.

Pri političnih člankih ali izjavah se je Stare vedno posvetoval s svojimi prijatelji in znanci po svetu in v marsikateri izjavi, ki je morda predvsem motila Slovence v Argentini v zvezi s tematiko Slovenije ali Jugoslavije, ni zastopal striktno osebnega mnenja, temveč je idejo izkristaliziral v posvetovanju z drugimi politiki.

Najzvestejša Staretova sodelavca zunaj Argentine sta bila Jože Melaher in Ludovik Puš. Vem, da s tem delam morda krivico drugim sodelavcem po svetu, ki jih ne morem vseh imenovati, po drugi strani pa so nekateri sodelovali anonimno iz tega ali drugega razloga.

Tukaj v Argentini v uredništvu je Stare občudoval časnikarske sposobnosti Toneta Mizerita, ko se je v tiskarni vsedel za star tipkalni stroj in tako enostavno in z razumevanjem argentinskih okoliščin pisal svoje članke.

Najvažnejša Staretova sodelavca in sotrudnika pri Svobodni Sloveniji sta bila Slavimir Batagelj in dr. Tine Debeljak. Batagelj se je izvrstno spoznal na vse dogodke v Sloveniji, imel je odličen spomin in tako je obvladal celo vrsto podatkov, poleg tega pa je bil izredno vester in marljiv v svojem časnikarskem delu. Tine Debeljaka st. je Stare cenil in občudoval. Velikokrat mi je komentiral, da če je bilo treba obravnavati v tedniku katero koli temo od literature do zgodovine, od politike do kronologije, se je lahko obrnil na Debeljaka. Dodal pa je: „Edini problem, ki ga imam s Tinom, je ta, da o vsaki temi ve toliko, da hoče napisati kar celo knjigo... in nimam toliko prostora v časopisu...“

Gregor Batagelj je že takrat sodeloval pri tem tedniku. Staretu je bilo to v veliko

veselje, ker je videl, da lahko računa na sodelovanje novih generacij Slovencev, rojenih že v Argentini. Na pol za šalo — na pol za res je večkrat rekel: „Ta Gregor je povsod: poje, igra pri dramskih predstavah, telovadi, namesto da bi delal samo pri Svobodni Sloveniji. Želel bi, da nekega dne prevzame mesto očeta, saj je tako nadarjen.“

Pokojna ga. Danica Petričkova je bila Staretu pri prvih korekturah člankov v veliko pomoč. Tako Stare kot Petričkova (sicer članica liberalne stranke), sta imela obadva zelo močan značaj in sta si marsikdaj rekla kakšno jasno ali krepko besedo, a sta skozi vsa leta imela odlične prijateljske odnose.

Bojim se, da bom v tem članku prezrla mnogo poštvovalnih ljudi, ki so zaradi svojih izrednih sposobnosti leta in leta sodelovali pri tedniku. Omenim samo tiste, katere sem spoznala pri delu v časopisu. Prišla sem že po smrti Pavleta Fajdige in Joška Krošlja, o katerih mi je pa Stare veliko pripovedoval in ju pogrešal kot prijatelja in sodelavca.

Osebnost sem pri časopisu spoznala Jožeta Košička. Ta duhovnik je bil genialen po svoji intelektualni in življenjski sposobnosti, imel je pa še povrh odličen smisel za humor. Če slučajno ni bilo na razpolago uvodnika, ga je Stare poklical po telefonu. Pritekel je v tiskarno zadnje minute in v četrte ure prinesel na papir svoje vedno jasne misli, stilistično in logično povezane.

Staretova najvažnejša skrb je bila bodočnost Svobodne Slovenije po njegovi smrti. Želel si je, da bi tednik ohranil na prvem mestu jasno ideološko in politično linijo. Na drugem mestu pa naj bi časopis povezoval Slovence v Argentini in po svetu ter registriral na ta način za slovensko zgodovino dejavnost politične emigracije na vseh področjih.

Pravijo, da so spomini vedno lepi. Če pomislimo na tisto prvo dobo, ki sem jo preživela pri Svobodni Sloveniji, so reminiscence zelo prijetne in prepletene s čutom hvaležnosti in priznanja do sodelavcev. Žal jih ni več med nami. Sadovi njihovega bogastva in pomembnega dela za Slovenijo so pa ostali in še rojevajo nove uspehe.

Sedaj smo drugi na vrsti, da sodelujemo pri tisku ob novih razmerah v Sloveniji, ki je na poti do prave demokracije; te okoliščine zahtevajo še vedno naše sodelovanje pri osveščanju sonarodnjakov. Naš tednik ima še vedno zahtevne naloge na narodnem in političnem področju.

Prepričana sem, da bo prišel dan, ko bo Svobodna Slovenija praznovala 100-letnico obstoja z novimi sodelavci, a osnovana na istih idealih in vrednotah, ki jih predstavlja danes v slovenskem svetu.

Slovenci v ZDA

Po povabilu Milwauškega pevskega zbora ter Clevelandskega odbora za kulturne izmenjave je letos gostoval v ZDA mešani pevski zbor „dr. Bogdan Derč“, v večini sestavljen od zdravnikov, zdravniških sester ter tehničnega in pisarniškega osebja ljubljanske pediatrične klinike pod vodstvom Venčeslava Zadravca.

Osnovni namen knjižne zbirke Studia Slovenica je predstaviti Slovence mednarodni skupnosti. Kot 17. delo redne zbirke je sedaj izšel drugi zvezek Leskovškovega dela „Slovenija — A Bibliography in Foreign Languages“. S tem je avtor prišel nekako na polovico zbranega bibliografskega gradiva, ki je urejeno po strokah.

Alojz Rebula

Konec neke mitologije

Esej pisca katoličana, ves kakor potica z orehi naboden s kraticami NOB.

Ne gre za vsebino eseja, saj ga moram šele prebrati. Gre za omenjeno nabodenost. Gre za samo kratico. Za tiste črke: NOB.

Za obrazec torej, ki se nam je v zadnjega pol stoletja tako rekoč napisal čez nebo.

Narodnoosvobodilni boj.

Ob spoštovanju do vsega idealizma, samožrtvovanja, trpljenja in krvi, do vsega zlahtnega in tragičnega, kar je s tem pojmom zvezano, ves povojni čas vrta vame hamletovsko vprašanje: je bil v celoti naroden, v celoti osvobodilen, tisti boj? In če ni bil v celoti, koliko je bil naroden, koliko osvobodilen?

Definirati narodno...

Narodni so bili tabori v prejšnjem stoletju. Narodna je bila majska deklaracija. Naroden je bil Maistrov pohod na slovenski sever. Naroden je bil božični plebiscit. Toda revolucija?

Mar ni Komunistična partija že takoj v začetku, leta 1941, izdala odloka, s katerim je bila prepovedana vsaka dejavnost proti okupatorju zunaj njene kamuflačne organizacije, Osvobodilne fronte?

Mirko Vasle

SLOVENCİ IN ŠPORT

Kot v mnogih drugih področjih se je v slovenskem športu marsikaj spremenilo. Kar čez noč so se slovenski športniki znašli v čisto novem položaju.

V tem članku bomo skušali razložiti, kako so reševali razne probleme.

Na primer v nogometu je edini prvoligaš ljubljanska Olimpija ostala brez tekmovalcev, kajti v letošnji sezoni 1. zvezne jugoslovanske nogometne lige se Slovenci in Hrvati ne udeležujejo tekmovalcev.

Najpomembnejši igralci Olimpije so odšli. Trenutno nastopa v Slovenski ligi, ki šteje 21 moštev (med njimi so tudi Koper, Izola in Maribor Branik, ki so v lanske sezoni nastopali v medrepubliški nogomeni ligi). Vodila je Izola s tremi točkami prednosti pred Živila Naklo, točko manj so imeli Vozila ter Olimpija.

V košarki so še ni vedelo, kako se bo rešil problem. Olimpijo so zapustili Jure Zdovc, ki je odšel v Italijo, namreč v Knorr iz Bologne z zelo ugodno pogodbo; in še drugi vrhunski igralci. Zaenkrat je odigrala nekaj prijateljskih tekem. Zaradi položaja na Hrvaškem je odpadla tudi možnost tekmovalstva slovenskih ter hrvaških klubov. Treba bo iskati drugačne rešitve. Tudi slovenski vaterpolo se spopada s težavami. Vse kaže, da se tudi vaterpolskemu klubu Triglav iz Kranja, za zdaj uradno še članu 1. ZVL, v prihodnje ne piše nič dobrega, tako glede nastopa v ustrezni konkurenci, kot tudi obstoja kluba nasploh. Kranjski vaterpolisti so si v zadnji sezoni sicer ponovno prigrabili pravico nastopa v prvi zvezni ligi, ki pa je z izstopom hrvaških klubov propadla. Triglav je zdaj ostal tako rekoč sam s klubi iz vzhodnega dela Jugoslavije. Predsedstvo V.Z.S. je na zadnji seji skoraj sklenilo, da je republiška liga z osmimi

To se pravi: če si streljal na Nemca ne vključen v OF, si bil izdajalec, četudi s Prešernom v srcu in v nahrbtniku.

Gibanje, ki se je začelo v takšnem ključu, je bilo lahko junaško, toda narodno? Je mogel biti izključujoči boj Komunistične partije za svojo izključujočo diktaturo naroden?

Mislím, da je v doslej povedanem že dovolj razloga za to, da bi krščansko pero prepuščalo N v kratiki drugim: samo naj bi ga ne napisalo.

Spet: koliko je bil ta boj osvobodilen, če je Slovence „osvobodil“ v barbarske pokole in v policijsko diktaturo, uničevalko naše narodne in krščanske biti?

NOB — ta polresnični obrazec naj bi bil krščansko pero rajši prepustilo drugim, ki jim je še do napajanja z mitom.

Naj se kristjan sam etiketira s sifro, v katero je vpisano tudi izdajstvo Partije nad kristjanom dr. Alešem Stanovnikom, pobijanje partizanskih bojevnikov - kristjanov, posilstvo Dolomitske izjave, početje režima s krščanskimi socialisti po vojni?

Namesto NOB naj bi torej krščansko pero napisalo partizanski boj in tako, brez polemičnosti, ostalo bolj pri resnici.

„Družina“, št. 44,
17. novembra

klubi kljub vsemu bližja, čeprav je klubska konkurenca v Sloveniji hudo siromašna.

Tudi v rokometu je položaj zelo zapleten. Pri moških so Celjski rokometišči na vrnitev v 1. zvezno ligo čakali kar sedem let, toda po uspehu v zagrebških kvalifikacijah ne bo nič s prvoligaštvom.

Približno enak je položaj pri plavanju, pri atletih in pri veslanju.

A vsako pravilo ima izjemo. In to se pozna že pri hokeju na ledu. Že več let se je govorilo, da bi se ustanovila hokejska liga Alpe-Adria, ki naj bi obsegala klube Slovenije, iz južne Avstrije ter moštva iz severne Italije. To se je zdaj uresničilo in v tej ligi igrajo trije slovenski klubi: Olimpija, Herz, Acroni Jesenice ter Bled Promolinea.

V skupini A je Olimpija trenutno na zadnjem mestu; vodita Milano ter VSV BIC. V skupini B so Jesenice na drugem mestu, Bled pa na tretjem. Vodi Feldkirch.

Slovenski smučarji in smučarski skakalci, so edini rešili problem, ker jih je sprejela FIS, mednarodna smučarska zveza, pod slovensko zastavo.

Tak je trenutno položaj v slovenskem športu, nikoli tako odvisen od politike kot sedaj. Brez dvoma je v prehodni dobi, katero bo treba na čim boljši način preživeti, obenem zgraditi trdno bazo, na katero se bodo lahko naslonili bodoči slovenski športniki. Ena od rešitev za več panog, kot na primer nogomet, košarka, vaterpolo, rokomet, bi bila vključitev v ligo Alpe-Adria, kjer bodo klubi pridobili na kakovosti in kvaliteti.

Težje bo v sedanjem položaju reševati položaj plavanja in atletike kajti do priznanja Slovenije bodo imeli športniki dva izhoda, ne tekmovali ali pa zastopati Jugoslavijo...

NOVICE IZ SLOVENIJE

SLOVENC V ARGENTINI

Škof Metod Pirih med nami

Nad. s 1. str.

Rožmana je med nas lahko prišel slovenski škof, to pot metropolit in nadškof dr. Alojzij Šuštar iz Ljubljane, njemu pa je pred štirimi leti sledil koprski škof dr. Janez Jenko. Tako je bila v zadnjih časih vzpostavljena tekoča povezava med osrednjo Slovenijo in nami. Naši bogoslovci so študirali v Ljubljani, tudi verski tisk sedaj nemoteno prihaja k nam.

Zato smo veseli, da je te dni prišel med nas birmovat in na dušnopastirski obisk koprski škof dr. Metod Pirih, ki je obenem tudi zadolžen, da skrbi za slovenske izseljence; škof je že prej obiskal rojake v Avstraliji in drugod.

Škofa Piriha smo sprejeli na letališču v Ezeizi v sredo 20. novembra s prisrčnimi pozdravi. Najprej so ga v salonu VIP pozdravili predstavniki naše skupnosti, nato pa so njega in tajnika Aleksandra Skapina peljali v glavno halo letališča, kjer ju je čakalo nad 100 rojakov in kakih deset narodnih noš (bil je delavnik dopoldan, drugače bi jih bilo več). Sprejeli smo ju z navdušenim ploskanjem in pozdravi. Nato so otroci izročili škofu šopek rož v pozdrav, delegat prelat dr. Alojzij Starc pa ga je pozdravil in predstavil zbranim.

V imenu civilne skupnosti pa ga je pozdravil predsednik Zedinjene Slovenije prof. Tine Vivod in mu želel dobrodošlico ter prijetno bivanje. Škof dr. Pirih se je vsem zahvalil za tako lep sprejem, kakršnega ni pričakoval. Prinesel je pozdrave obeh sobratov v škofovski službi, ki sta bila pred leti tukaj, nadškofa Šuštarja in škofa Jenka.

Za konec pa je po mogočni letališki stavbi zadonela Marijina pesem Marija skoz življenje ter naša himna Slovenije.

Nato se je škof porazgovoril z raznimi rojaki in predstavniki. Med njimi je bilo veliko primorskih rojakov.

Po kratkem počitku je imel zvečer škof Pirih v slovenski cerkvi Marije Pomagaj mašo, na katero se je zbralo precej rojakov. Ob somaševanju prelata dr. Starca,

župnika Škerbca in tajnika Skapina ter petju zbora Gallus je škof pri pridigi vse navzoče bodril, da ostanejo zvesti krščanski veri in slovenstvu, potem pa se je podal v veliko dvorano. Medtem je še postal pred spomenikom naših junakov, kjer so po očenašu za pokoj žrtvam vsi zapeli pesem Oče, mati.

V dvorani so se zbrali predstavniki naše organizirane skupnosti. Lepo pripravljen oder je krasil Piriho škofovski grb, ki ga je mojstrsko izdelal Tone Oblak s sodelavci. Škofa je pozdravil predsednik ZS prof. Tine Vivod in mu v kratkih besedah orisal naše življenje v Argentini, predvsem naše delo, organizacije in prosvetne domove v Buenos in v notranjosti države. Škof se je vsem zahvalil za lep sprejem in poudaril, da bi bilo domov v Slovenijo potreba prenesti marsikatero našo zamisel, predvsem pa delo v organizacijah, ki ga doma manjka. Sledil je prigrizek, kjer so se predstavniki organizacij in domov lahko pogovorili s škofom in mu podrobneje predstavili delo oziroma ga povabili na pripravljena srečanja, ki se bodo vrstila ves čas škofovega bivanja med nami.

Naslednje dni je škof obiskal Naš dom v San Justu in Slomškov dom v Ramos Mejiji, imel je srečanje z osnovnošolskimi otroki (srednja šola se je žal že končala), govoril po radiu na Slovenskem kotičku, obiskal predvojne naseljence pri sv. Rafaelu in v Triglavu, v nedeljo 24. novembra pa je v Slovenski hiši podelil birmo kakim 140 slovenskim otrokom. V ponedeljek je nato v spremstvu prelata dr. Starca odpotoval v Bariloche.

Osebne novice

Nova diplomantka: V šoli St. Katharine je končala študije in postala profesorica angleščine **Kristina Kremžar**.
Naše čestitke!

Prof. Tine Vivod,
predsednik
Zedinjene
Slovenije;
Rodolfo Živec,
predsednik
društva
predvojnih
izseljencev
Triglav;
ter škof
dr. Metod Pirih.

Škof
dr. Metod Pirih
pozdravlja
zbrane rojake
na letališču.

LJUBLJANA — Mateja Svet, nekdanja smučarka svetovnega slovesa, je predstavila svojo prvo modno kolekcijo. Odlikujejo jo preproste naravne linije, modeli so pestri in razgibani. Mateja je pomagala pri sestavi s predlogi barv, medtem ko so sodelavci predvsem krojili in kombinirali barve. Produkcija je namenjena predvsem v inozemstvo in je cena najdražjih od 600 do 700 mark.

LJUBLJANA — Z vključitvijo dveh novih digitalnih telefonskih central se je število novih telefonskih naročnikov dvignilo za 26.000 primerov. Za zdaj ima mesto sto tisoč naročnikov, kar pomeni 30 telefonov vsakih sto prebivalcev. Ko bodo centrale polno izkoriščane, se proporcije dvigne na 38 vsakih 100, toliko, kolikor jih imajo danes v Avstriji. — V sistemu mobilne telefonije Mobitel danes deluje enajst baznih postaj, ob koncu prve faze pa jih bo 16 po vsej Sloveniji z 68 radijskimi kanali. Prve take telefone so že začeli izročati.

LJUBLJANA — Slomos je ime novi mešani družbi, ki jo sestavlja Slovenijales in podjetje iz Moskve, ki bo trgovala z avtomobili, rezervnimi deli, proizvodnjo delov za motorna vozila, zastopala pa bo tudi tuja podjetja in bo posredovala v zunanji trgovini. Večinski delež je slovenski in prostore bo imela v brezarinski coni v Kopru.

LJUBLJANA — Na 1. slovenskem tekmovanju mladih organistov so nastopili v dveh kategorijah; meja je bila 20 let. Tekmovanje je bilo v Cankarjevem domu in zmagovalca sta bila Ana Kržan in Klemen Karlin, ki sta si pridobila pravico tekmovati na II. evropskem tekmovanju mladih organistov, ki bo tudi v Ljubljani prihodnjega oktobra 1992.

MARIBOR — Razstava oblačil od prve polovice 17. stoletja do 1960 je pripravil Pokrajinski muzej. Muzej ima bogato zbirko 3000 oblačilnih kosov in modnih dodatkov, med njimi 660 uniform in civilnih oblek. Nekateri časovne luknje so izpolnjene z modnimi listi ali fotografijami, tako da je zbirka precej popolna in poučna.

LJUBLJANA — Operete se v povojnem (po 2. svetovni vojni, ne letošnji!) v Sloveniji niso uveljavile; komaj da se je kje pojavil kak Straussov Netopir. Zdaj pa so izdali kaseto Najlepše operetne melodije, ki jih je pela koloraturna sopranistka Sonja Hočevar. Ime bo bolj zvenelo starejšim bralcem, saj so posnetki raznih operet bili narejeni med leti 1955 in 1975.

LJUBLJANA — Robin Hood — princ tatov je privabil največ ljudi v ljubljanske

kinematografe v mesecu oktobru, medtem ko je še na drugem mestu Terminator 2.

DOMAŽALE — Avtoservis je priredil manjšo slovesnost ob predaji stotega avtobusa nemškemu naročniku. Na mercedesovem podvoju so gradili karoserijo za 20 do 26-sedežni luksuzen avtobus z imenom teamstar LN 1. Avtoservis izdeluje še drugačna naročila, kakih dvesto na leto.

LJUBLJANA — Prvi celovečerni film v samostojni Sloveniji režira Jure Pervanje z imenom Triangel. Vrteli ga bodo še pred koncem letošnjega leta.

LJUBLJANA — Humoristični list Pavliha je sicer izumrl, njegova Pratika za leto 1992 pa je le izšla in je v prodaji.

FRANKFURT, ZRN — Na frankfurtskem knjižnem sejmu so pripravili tiskovno konferenco, na kateri so predstavili angleško izdajo Primer Slovenija (Nova revija). Med govorniki sta bila Niko Grafenauer in minister dr. Dimitrij Rupel.

LONDON, Velika Britanija — Najboljši svetovni plesalci so tekmovali v Londonu; med njimi tudi Slovenci. Uvrstili so se predvsem dobro v latinskoameriških plesih (med 120. pari v polfinale — med 12. pare) starejši madinci in tudi mladinci, pionirji pa kar na 3. in 6. mesto.

MARIBOR — Finančni problemi, ki jih prenašajo podjetja, se tudi odražajo v razpisu štipendij. V šolskem letu 1990/91 so jih podjetja razpisala nekaj čez tisoč, v letošnjem letu pa komaj tristo.

SAN JOSE, Kostarika — Na kongresu Mlade krščanske internacionale je zastopal Slovenec Peter Reberc, ki je bil izvoljen za predsednika političnega komiteja. Na kongresu (Reberc je potoval s slovenskim potnim listom v Kostariko) so tudi sprejeli resolucijo, v kateri se zahteva priznanje Slovenije in ostre ukrepe proti Jugoslaviji.

MARIBOR — Izšel je priročnik Etika in družba, ki ga bodo uporabljali učenci 7. in 8. razreda osnovne šole namesto predmeta Temelji marksizma in samoupravljanja. Pripravo učbenika je imel na skrbi Zavod za šolstvo RS, povabili pa so k sodelovanju tudi teološko fakulteto. V njem je prvič po vojni najti pisanje o verstvih in o človekovi vesti.

MARIBOR — Glažek vinčka je naslov narečni popevki, ki jo je žirija izbrala kot najboljšo na 24. festivalu narečnih popevk. Zapel jo je Lado Leskovar, avtorja sta pa Mojmir Sepe in Fran Milčinski-Ježek. Občinstvo pa si je izbralo Muaje pesmi, muaje želje; zapela sta jo Edvin Fliser in Dušan Kobal.

MALI OGLASI

METKA - L. in F. Švigelj - Otroške obleke - Izbira in tovarniške cene - F. Alcorta 2754 - San Justo (Barrio San Nicolás)-Tel. 441-7496

Splošna pomoč in nasveti o industrijski higieni in varnosti; Tel: 659-3574; **Viktor Fekonja**

PSIHOANALIZA

Psihoanalitični konzultorij; lic. psih. Marko Mustar; Santa Fe 3228, 3º „M“ — Capital — Tel: 83-7347 in 71-3546.

ELEKTRONIKA

Električni material za industrijo in dom. **Elektro Ader - Franci Jarc**. Av. Ader 3295 - Munro; Tel: 766-8947 / 762-1947

Varnostni elektronski sistemi (alarmas) za hiše - tovarne - avtomobile.

Inž. Janez M. Petkovšek, Amianot 9969 - Tel: 769-1791 - Loma Hermosa

Kadar se o računalnikih (komputerjih) govori, **inž. Janez Kocmur** vam poskrbi. Tel.: 651-7459 - Brandsen 2167 - San Justo.

SERVIS

Dolenc Lojze - popravila barvne TV, video-kaset, radio snemalcev, kaset in avdio - Cerviño 3942 - San Justo - Tel.: 651-2176.

ZOBOZDRAVNIKI

Viktor Leber - splošna odontologija, implantate óseo-integrados; sredo in petek, od 14 do 18; Belgrano 3826 - 7. nadstr. „B“ - San Martín - Tel.: 755-1353.

TURIZEM

Potovanja, skupinske ekskurzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni **Marjeta Šenk** - Tel.: 762-2840.

Turizem Bled — Najugodnejše cene za polet z avionom in turizem po svetu - Tel. 628-9504

LEGAJO Nº 3545-82

Počitnice, izleti in potovanja v domovino informacije, hotelske namestitve, avtobusni prevozi, posredovanje vizumov in menjalnica. H. Yrigoyen 2742 - San Justo - Tel.: 441-1264/1265

LEGAJO Nº 3545-82

Posredovanje turističnih storitev letalske, ladijske in železniške vozovnice H. Yrigoyen 2742 - San Justo - Tel.: 441-1264/1265

ADVOKATI

dr. Vital Ašič — odvetnik - ponedeljek, sredo, petek od 17 do 19 - Don Bosco 168 - San Isidro - Tel.: 743-5985.

dr. Franc Knaps — odvetnik - ponedeljek, torek, petek od 16 do 20 - Tucumán 1455 - 9. nadstr. „E“ - Capital - Tel.: 45-0320 in 46-7991

dr. Mariano Radonič, odvetnik, od ponedeljka do petka o 17 do 20 ure, Mar del Plata in okolica. Olavarria 2555, Mar del Plata (7600) Tel.: (023) 51-0180/0177

SANITARNE NAPRAVE

Sanitarne in plinske naprave — privatne - trgovske - industrijske - odobritev načrtov — **Andrej Marolt** - Avellaneda 216 - San Miguel - Tel.: 664-1656.

ZA DOM

Matija Dobevec - soboslikar. Barvam stanovanja, pohištvo. Peguy 1035 - (1708) Morón.

REDECORA — celotna oprema stanovanj: blago za naslanjače, odeje, zavese, tapete, preproge - Bolívar 224 - Ramos Mejía - Tel.: 654-0352.

Alpe Hogar — Stane Mehle - vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - (1826) Rem. de Escalada - Tel.: 248-4021.

Garden Pools — konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje - **Andrej Marolt** - Pte. Illia (Ruta 8) Nº 3113 - (1663) San Miguel - Tel.: 664-1656.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385 - 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - Tel.: 325-2127.

Kreditna Zadruga SLOGA — Bmé. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bmé. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKE VAS - Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias - Uraduje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 ure (ga. Marija Gorše).

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Uraduje od sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Češarek).

SLOVENSKO KATOLIŠKO AKADEMSKO STAREŠINSTVO

vabi člane in prijatelje na predavanje, ki ga bo imel

prof. dr. MILAN KOMAR

z naslovom

RAZPAD IN RAZPLOD MARKSIZMA

v petek, 6. decembra ob 20. uri v Slovenski hiši

ZA ŠOLSKO KOLONIJO

je na razpolago še 20 mest, zato Zedinjena Slovenija še sprejema prijave otrok do četrta 5. decembra. Do tega datuma je tudi treba plačati polovico cene v društveni pisarni in sporočiti osebne in zdravstvene podatke otroka in podpisati dovoljenje za udeležbo na koloniji.

Kot je že bilo objavljeno, je cena za otroka nečlana ★ 2.300.000 in za otroka člana ★ 2.,200.000 kar približno odgovarja lanskeletni ceni v dolarjih. Drugo polovico do 20. decembra lahko plačate tudi v Slogi.

II. VESELICA MEDNARODNIH PLESOV

s sodelovanjem ARGENTINSKE, GRŠKE, DANSKE, NEMŠKE, ŠPANSKE in SLOVENSKE folklorne skupine
7. decembra 1991 Slovenska Pristava

Začetek točno ob 20.30 uri

Sodeluje ANSAMBEL

Nova telefonska številka
v Slovenski hiši

643-0241

Odvetnik
dr. Andrej Fink

Uradni prevajalec za slovenščino.
Pravne zadeve v Sloveniji.
Larrea 929, PB „A“ Cap. Fed.
Tel.: 961-2163
Ponedeljek, torek, četrtek
od 16. do 20. ure.

OBVESTILA

SOBOTA, 30. novembra:

Seja Profesorskega zbora Slovenskega sred. tečaja v Slovenski hiši ob 9. uri.

NEDELJA, 1. decembra:

V Rožmanovem domu ob 11.30 sv. maša za vse žive in rajne dobrotnike Doma, nato skupno kosilo.

Sklepna prireditve Slomškove šole ob 19. uri, nato obisk sv. Miklavža

Na Pristavi sklep Prešernove šole ob 19. uri. Ob 21 obisk sv. Mikavža.

Sklep Balantičeve šole ob 18. uri v Našem domu. Po prireditvi obisk sv. Miklavža. Slovenski dom v San Martinu — družabno kosilo z mini-tombolo ob 12.20.

PETEK, 6. decembra:

SKAS — predavanje dr. Milana Komarja v Slovenski hiši ob 20. uri.

SOBOTA, 7. decembra:

II. Veselica mednarodnih plesov na Slovenski pristavi. ob 20.30

NEDELJA, 8. decembra:

Prvo sveto obhajilo ob 9.30 v slovenski cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Airesu.

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) - H. Yrigoyen 2756 - Tel.: 651-1760. Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 ure (gdc. Julka Moder).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN Slovenski dom - Córdoba 129 - Tel.: 755-1266 - Uraduje ob četrtnih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

Cena največ štirih vrstic ★ 18.000.- za enkratno objavo, za vsak mesec — 4 številke — ★ 55.000.-

Dušnopastirski obisk slovenskega škofa msgr. Metoda Piriha

V četrtek, 28. novembra, v Slovenski vasi.

V petek, 29. novembra, na Slovenski pristavi. Ob 20 uri sv. maša, nato prijateljsko srečanje.

V soboto, 30. novembra, ob 14.45 odhod v Mendoza. Prihod tja ob 15.35. Vrnitev iz Mendoza v ponedeljek, 2. decembra, ob 16.05. Prihod v Buenos Aires ob 18.40.

V torek, 3. decembra, v San Martinu. Ob 20. sv. maša, nato srečanje v Slovenskem domu.

V sredo, 4. decembra, v Carapachayu. Ob 20. sv. maša, nato srečanje v Slovenskem domu.

V četrtek, 5. decembra, ob 9. uri zahvalna sv. maša v Slovenski cerkvi Marije Pomagaj, ob 16. vrnitev v Slovenijo z Aerolineas Argentinas, polet 146.

V nedeljo, 1. decembra bo v Rožmanovem domu

prijateljsko srečanje

- ob 11,30 sv. maša za vse rajne odbornike.
- skupno kosilo (pribor prinesite s seboj).

MADŽARSKI SLOVENC

Slovenci na Madžarskem delujejo največ na kulturnem področju. Imajo prijateljske zveze v Italiji, na Koroškem in tudi v Sloveniji, kjer nastopajo s svojo folklorno skupino; nastopili so v Železni Kapli.

Predstavniki Zveze Slovencev na Madžarskem so obiskali vse slovenske ustanove in organizacije v Celovcu. Ogledali so si tudi Mohorjevo šolo in seznanili zastopnike Narodnega sveta in K.K.Z. ter Mohorjevo šolo z življenjem Slovencev na Madžarskem.

Za madžarske Slovence je najhuje, da nimajo urejenega šolstva v materinem jeziku, kar vpliva tako, da marsikateri Slovenec ne obvlada knji-

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE

Director: Valentín B. Debeljak

Propietario: Ealovenia Unida

Redacción y Administración:

RAMON L. FALCON 4158

(1407) BUENOS AIRES

ARGENTINA

Teléfono y Telefax: (54-1) 643-0241

Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:

Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati,

Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 3824
Registro Nac. de la Propiedad Intelectual Nº 85.462	

Naročnina Svobodne Slovenije:

za Argentino ★ 360.000; pri pošiljanju po pošti pa ★ 400.000; ZDA in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 100 USA dol.; obmejne države Argentine 90 USA dol.; Evropa 110 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 120 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 75 USA dol.

Čeke na ime „ESLOVENIA LIBRE“.

V Evropi lahko kupite Svobodno Slovenijo: v Trstu: Knjigarna Fortunato, Vía Paganini 2; v Celovcu: knjigarna Mohorjeve družbe, Viktringer 26.

Stavljenje: MALIVILKO

Talleres Gráficos "VILKO" S.R.L.,
Estados Unidos 425

(1101) Buenos Aires - Tel.: 362-7215/1946

PRODAJA KOPALNIH OBLEK

po tovarniški ceni

Catalina Kobi

znamke Baccarat in Cacharel,
vse mere.

Show-room

Maipú 231; II. nadstr. - of. 36

Tovarna: Haedo 4056 - Florida

Stane Kos

Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II

Na voljo v Dušnopastirski pisarni

Cena: 22. dol ali ★ 220.000.-

znega jezika; zato je časopis „Porabje“ natisnjen tudi v narečju, da ga lahko berejo tudi preprosti ljudje. Otroci sedmih slovenskih vasi imajo možnost, da se učijo nekaj ur tedensko slovenščino kot tuj jezik, v vrtcih in v solah, toda znanje je nezadostno in tudi strokovnega kadra nimajo. V Ljubljani se izobražuje nekaj pedagogov, da bodo nekega dne lahko poučevali v slovenskem jeziku.

Odkar je v Sloveniji nova vlada, se je marsikaj spremenilo, kar se tiče podpore in priznanja Slovencev in njihovega jezika. Tudi madžarska vlada je začela s priznanjem manjšin in ustanovila Urad za manjšinske narode.